

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

عوامل مؤثر بر کمیت و کیفیت مجازات از منظور فقه امامیه و حقوق ایران

استاد راهنما

آقای دکتر عبدالسعید بدیعی خرسند

نگارنده

سمیرا گلزار فشالمی

سال تدوین

۱۴۰۲

عوامل مؤثر بر کمیت و کیفیت مجازات از منظور فقه امامیه و حقوق ایران

سطح سه

شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

عوامل مؤثر بر کمیت و کیفیت مجازات از منظور فقه امامیه و حقوق ایران

استاد راهنما

آقای دکتر عبدالسعید بدیعی خرسند

نگارنده

سمیرا گلزار فشالمی

سال تدوین

۱۴۰۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

ستایش برای خداست؛ آن نخستین بی‌آغاز و آن واپسین بی‌انجام.
او که دیده بینندگان از دیدنش فرو ماند، و اندیشه وصف کنندگان ستودنش نتواند.
سپاس از آن خدایی است که به فضلش ما را بی‌نیاز کرد و به عطای خود سرمایه بخشید. آنگاه
به ما دستور داد تا فرمانبرداری مان را بسنجد، و از انجام محترمات نهی فرمود تا شکر ما را بیازماید،
بعد از این همه لطف اگر از فرمانش سر پیچیدیم، و مرتكب محترماتش شدیم، به عقوبت ما شتاب
نمود و بر انتقام ما عجله نکرد، بلکه از سرِ رحمت و از باب کرم با ما مدارا فرمود و از سرِ
مهربانی و از باب حلم بازگشت ما را از راه خطا انتظار کشید.
معبدنا ! بی‌گمان این تویی که نعمت‌های سترگ می‌بخشی و تنها تویی که با هر کس
تو را بخواند، مهر می‌ورزی و به هر کس تو را ندا دهد جواب می‌گویی و تو از هر
مهربانی مهربان‌تری، پس بر محمد و خاندانش که پاکان و نیکان برگزیده‌اند، درود
فرست.

پیشگاه ائمه اطهار علیهم السلام

و

پدر و مادر عزیزم که یاری بی‌ منت‌ شان امیدبخش و یاری دهنده تمام مراحل زندگیم بوده و
هست.

ب

- ١٧- جمعی ازپژوهشگران، موسوعه الفقه الإسلامی طبقاً لمذهب اهل البيت عليهم السلام، ج ١٩ و ٣٥، قم: مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت (عليهم السلام)، ١٤٢٣.
- ١٨- جوهری، اسماعیل بن حماد، الصحاح: تاج اللغة و صحاح العربية، ج ٢، چاپ اول، بيروت: دارالعلم للملائين، ١٣٧٦.
- ١٩- حر عاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعه إلى تحصیل مسائل الشریعه (چاپ آل الیت)، محقق: محمدرضا حسینی جلالی، ج ٢٩ و ٢٨، چاپ سوم، قم: مؤسسه آل الیت عليهم السلام لإحیاء التراث، ١٤١٦.
- ٢٠- حلی، حسن بن یوسف، إرشاد الأذهان إلى أحكام الإيمان، ج ٢، قم: جماعة المدرسین فی الحوزه العلمیه بقم. مؤسسة النشر الإسلامي، ١٤١٠.
- ٢١- حلی، حسن بن یوسف، تحریر الأحكام الشرعیه علی مذهب الإمامیه، محقق: جعفر سبحانی تبریزی و ابراهیم بهادری، ج ٥، قم: مؤسسه الإمام الصادق عليه السلام، ١٤٢٠.
- ٢٢- حلی، محمد بن حسن بن یوسف، إیضاح الفوائد فی شرح إشكالات القواعد، مصحح: سید حسین موسوی کرمانی و دیگران، ج ٤، چاپ اول، قم: مؤسسه اسماعیلیان، ١٣٨٧.
- ٢٣- خمینی، سید روح الله، تحریر الوسیله، ج ٢، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار الإمام الخمینی، ١٣٩٢.
- ٢٤- زارعی سبزواری، عباسعلی، القواعد الفقهیه فی فقه الإمامیه، ج ٧، قم: جماعة المدرسین فی الحوزه العلمیه بقم. مؤسسة النشر الإسلامي، ١٤٣٠.
- ٢٥- زبیدی، محمدین محمد مرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، ج ١٦، چاپ اول، بيروت: دارالفکر، ١٤١٤.
- ٢٦- سبحانی تبریزی، جعفر، أحكام الديات فی الشریعه الإسلاميه الغراء، قم: مؤسسه الإمام الصادق عليه السلام، ١٣٩٢.

- ٢٧——، الحدود و التعزيرات فى الشريعت الإسلامية الغراء، قم: مؤسسه الإمام الصادق عليه السلام، ١٤٣٢.
- ٢٨— سعدي، ابو حبيب، القاموس الفقهى لغه و اصطلاحا، چاپ دوم، دمشق: دارالفکر، ١٤٠٨.
- ٢٩— شهيد اول، محمد بن مكى، موسوعه الشهيد الأول، ج ٤ و ١٣، قم: مكتب الاعلام الاسلامى فى الحوزه العلميه، ١٤٣٠.
- ٣٠— شهركانى، ابراهيم اسماعيل، معجم المصطلحات الفقهية، قم: ذوى القربى، ١٤٣٠.
- ٣١— صاحب جواهر، محمد حسن بن باقر، محقق حلی، جعفر بن حسن، معجم فقه الجواهر، ج ٢، بيروت: دارالغدير، ١٤١٧.
- ٣٢— صيمرى، مفلح بن حسن، تخلص الخلاف و خلا صه الاختلاف، محقق: مهدى رجائى، ج ٣، قم: مكتبه آيت الله العظمى المرعشى النجفى (ره)، ١٤٠٨.
- ٣٣— طريحي، فخرالدين بن محمد، مجمع البحرين، مصحح احمد حسيني اشكوري، ج ٤ و ٦، چاپ سوم، تهران: مرتضوی، ١٣٧٥.
- ٣٤— طوسى، ابو جعفر محمد بن حسن، الاستبصار فيما اختلف من الأخبار، مصحح: محمد آخوندى، ج ٤، تهران: دارالكتب الإسلامية، ١٣٦٣.
- ٣٥— ، المبسوط فى فقه الإمامية، محقق: محمد باقر بهبودى، ج ٥ و ٧ و ٨، چاپ سوم، تهران: مكتبه المرتضويه، ١٣٨٧.
- ٣٦— ، النهايه فى مجرد الفقه والفتاوي، ج ١، بيروت: دارالكتاب العربي، ١٤٠٠.
- ٣٧— ، تهذيب الأحكام فى شرح المقنعه للشيخ المفيد رضوان الله عليه، محقق: حسن خرسان الموسوى، مصحح: محمد آخوندى، ج ١٠، چاپ چهارم، تهران: دار الكتب العلميه، ١٤٠٧.
- ٣٨— عاملی، زین الدين بن على، روضه البهيه فى شرح اللمعه الدمشقيه، ج ١ و ٢، چاپ اول، قم: انتشارات دفتر تبليغات اسلامي حوزه علميه قم، ١٤١٢.

- ٣٩—————، مسالك الأفهام إلى تنقیح شرائع الإسلام، ج ١٤ و ١٥، قم: مؤسسه المعارف الإسلامية، ١٤١٣.
- ٤٠—عبدالمنعم، محمود عبدالرحمن، معجم المصطلحات والألفاظ الفقهية، ج ١ و ٣، چاپ اول، مصر: دارالفضيله، ١٤١٩.
- ٤١—علم الهدى، على بن حسين، الأنصار، قم: جماعة المدرسین في الحوزة العلمية بقم. مؤسسه النشر الإسلامي، ١٤١٥.
- ٤٢—فاضل هندي، محمد بن حسن، كشف اللثام والإبهام عن قواعد الأحكام، ج ٤ و ١٠، قم: جماعة المدرسین في الحوزة العلمية بقم. مؤسسة النشر الإسلامي، ١٤١٦.
- ٤٣—فتحي بهنسى، احمد، العقوبہ فى فقه الإسلامى، قاهره: دارالشروق، ٢٠٠٤.
- ٤٤—فراهيدى، خليل بن احمد، كتاب العين، ج ٦ و ٨، چاپ دوم، قم: نشرهجرت، ١٤٠٩.
- ٤٥—فيروزآبادی، محمدبن یعقوب، القاموس المعحيط، ج ٤، چاپ اول، بيروت: دار الكتب العلميه، ١٤١٥.
- ٤٦—فيومى، احمد بن محمد، المصبح المنير في غريب الشرح الكبير للرافعى، ج ٢، چاپ دوم، قم: مؤسسه دارالهجرت، ١٤١٤.
- ٤٧—كليني، محمد بن بعقوب، الكافي (ط ١ إسلاميه)، مصحح على اکبر غفاری و محمد آخوندی، ج ٥ و ٧، چاپ چهارم، تهران: دارالكتب الإسلامية، ١٤٠٧.
- ٤٨—گلپایگانی، محمدرضا، الدر المنضود في أحكام الحدود، ج ١ و ٢، چاپ اول، قم: دار القرآن الكريم، ١٣٧٢.
- ٤٩—مجددي بركتى، محمد عميم الاحسان، التعريفات الفقهية، چاپ دوم، بيروت: دارالكتب العلميه، ٢٠٠٩.
- ٥٠—محقق حلی، جعفر بن حسن، شرائع الإسلام في مسائل الحلال والحرام، محقق: عبدالحسین محمد على بقال، ج ٤، چاپ دوم، قم: اسماعيليان، ١٤٠٨.

- ٥١-————، النهاية ونكتها، محقق: جماعة مدرسین حوزه علمیه قم. دفتر انتشارات اسلامی، ج ۳، قم: جماعة المدرسین فی الحوزه العلمیه بقم. مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۱۲.
- ٥٢-————، المختصر النافع فی فقه الإمامیه، ج ۱و ۲، قم: مطبوعات دینی، ۱۳۷۶.
- ٥٣- مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، مرآت العقول فی شرح أخبار آل الرسول، محقق: بهراد جعفری، جلد بیست و سوم، تهران: دارالكتب الإسلامیه، ۱۳۸۹.
- ٥٤- مرعی، حسين عبدالله، القاموس الفقهي، بيروت: دارالمجتبی، ۱۴۱۳.
- ٥٥- مروارید، علی اصغر، سلسلة الينابيع الفقهیه(الحدود)، ج ۲۳، چاپ اول، بيروت: دارالتراث، ۱۴۱۰.
- ٥٦- مفید، محمد بن محمد، المقنعه، قم: جماعة المدرسين فی الحوزه العلمیه بقم، مؤسسة النشر الإسلامی، ۱۴۱۰.
- ٥٧- مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، مجمع الفائده و البرهان فی شرح إرشاد الأذهان، مصحح: علی پناه اشتهرادی و دیگران، ج ۱۳، قم: جماعة المدرسين فی الحوزه العلمیه بقم. مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۰۳.
- ٥٨- موحدی لنکرانی، محمد فاضل، آلة صاص (تفصیل الشريعة فی شرح تحریر الو سیله)، چاپ اول، قم: مركز فقهی ائمه اطهار عليهم السلام، ۱۴۲۱.
- ٥٩- مؤسسه دائرة معارف الفقه الإسلامی طبقاً لمذهب اهل البيت عليهم السلام، المعجم الفقهي لكتب الشیخ الطوسي، ج ۵، قم: مؤسسه دائرة المعارف فقه إسلامی بر مذهب اهل بیت (عليهم السلام)، ۱۴۲۴.
- ٦٠- موسوی اردبیلی، عبدالکریم، فقه الحدود و التعزیرات، ج ۱، چاپ دوم، قم: مؤسسه النشر لجامعه المفید، ۱۴۲۷.
- ٦١- موسوی سبزواری، عبدالاعلی، مذهب الأحكام فی بيان الحال و الحرام، ج ۲۹، قم: السيد عبد الاعلی السبزواری، ۱۴۱۳.

- ٦٢- موسوی روضاتی، احمد، إجماعات فقهاء الإمامية، ج ٢ و ٣ و ٦، بيروت: مؤسسه الأعلمى للطبعات، ١٤٣٠.
- ٦٣- موسوی خوئی، سید ابوالقاسم، تکمله منهاج الصالحين، چاپ بیست و هشتم، قم: مدینه‌العلم، ١٤١٠.
- ٦٤- _____، مبانی تکمله المنهاج، ج ١ و ٤، قم: مؤسسه احیاء آثار الامام الخوئی، بی‌تا.
- ٦٥- _____، موسوعه الإمام الخوئی، ج ٤، قم: مؤسسه احیاء آثار الامام الخوئی، ١٤١٨.
- ٦٦- مهنا، عبدالله علی، لسان اللسان: تهذیب لسان العرب، ج ١ و ٢، چاپ اول، بيروت: دارالكتب العلمیه، ١٤١٣.

- ٦٧- نجفی جواهری، شیخ محمد حسن، جواهر الكلام فی شرح شرائع الإسلام، محقق: رضا استادی، ج ٣٩ و ٤١ و ٤٢، چاپ هفتم، بيروت: دار إحياء التراث العربي، ١٣٦٢.

مقالات

- ١- حیدری، مسعود و دیگران، "بررسی تعدد نتیجه و مقایسه آن با تعدد جرم"، نشریه پژوهش حقوق کیفری، شماره ٢٥، ١٣٩٧.
- ٢- فخر، حسین، رستمی کمان، آرش، "تأملی در موارد عدول از اصول حاکم بر قصاص عضو"، نشریه علمی پژوهشی فقه و حقوق اسلامی، شماره ١٦، ١٣٩٧.
- ٣- میر مدرس، سید موسی، "مفهوم و ماهیت دیه از منظر فقه و حقوق اسلامی"، فصلنامه فقه، شماره ٣، ١٣٩٢.
- ٤- میری بالاجور شری، مه شید، محمودی، امیر رضا، "حكم قتل عمد اضطراری با رویکردی بر حالت تراحم در فقه و حقوق ایران"، فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین، شماره پنجم، ١٤٠٠.

سایت اینترنتی

١- پایگاه ملی اطلاع رسانی قوانین و مقررات کشور، <https://dotic.ir/news>، ١٤٠٢ تیر ١٢.